

22.
 iszteri
 pesnek
 t kezé-
 ál elő-
 állított
 egyenlő
 írverés
 ap, a
 p alatt,
 nitandó
 m. kir.
 szabály-
 ni s a
 viselni.
 be fog
 on jai
 öröség-
 özség-
 us hó
 ró.
 k
 ai
 ut.
 Sz. A.
 4401
 I-III
 715
 494
 321
 221
 1232
 1225
 1220
 1215
 1211
 1206
 1157
 1149
 1138
 1130
 1110
 1059
 1044
 1023
 1013
 1001
 949
 4411
 III.
 713
 1081
 923
 913
 901
 838
 754
 735
 703
 643
 150
 -V.
 511
 III.
 715
 031
 003
 003
 004
 003
 103

Szerkesztői iroda:
 Nagybecskerek.
 Zápolya-utca 1-és szám,
 arová a lap szellemi részét illető
 minden közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
 Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
 Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
 hová a hirdetések, az előfizeté-
 sek és a lap szétküldésére vo-
 natkozó felszólalások intézendők.
 Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felkeltés szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:
 Évesre ———— 24 kor
 Félévre ———— 12 .
 Negyedévre ———— 6 .
 Egy hónapra ———— 2 .
 — Egyes szám ára 3 fill. —

Hirdetések
 a kiadóhivatalban fogadtatunk el
 Azonkívül az összes hirdetés
 irodákban.

Megjelenik
 vasár- és ünnepnapok kivételével
 mindennap délután 5 órákor

Nagybecskerek, 1905.

XXXIV. évfolyam. 191. szám.

Szerda, augusztus 23.

Politikai körutazás.

Nagybecskerek, augusztus 23.

(Dsk.) Magunkfajta becsületes polgár-
 ember, ha néhány forintot össze tud kupor-
 gatni s ezt a művelődés legnemesebb
 élvezetére, az utazásra fordítja: vált magá-
 nak igényei és pénze mértéke szerint egy
 körutazási jegyet. A szelvényeken meg van
 állapítva, hogy a jegy érvényességének
 tartama alatt hol lehet kiszállani. Okos
 ember megcsinálja az uti programját s
 kiszáll ott és akkora időre, ahol és a
 mennyire jönnek, célravezetőnek látja, s
 magával hozza, egy hosszú életre kiterje-
 dőleg a legkedvesebb emlékeket.

... Azt gondolhatnók, hogy országos
 pártok, melyeknek kezébe egy egész haza,
 a saját hazájuk sorsa, jövője le van
 téve, óriási erkölcsi és anyagi felelősség
 mellett: szintén megszabják maguknak az
 uti programot, melyet célravezetően,
 céltudatosan, főképp abból a szempontból
 vigyének keresztül, hogy pályájuk alkonyá-
 tán egy egész nemzet becülését, örök
 háláját érdemeljék ki. Ennek világszerte
 így kellene lennie, ha még olyan nyárs-
 polgáriának is tetszenék.

A 7 hónap óta buzgó magyar poli-
 tikai válság azonban épen a megfordított-
 ját mutatja egy okos körutazásnak.

Lavina módra indult utnak egy áram-
 lat, melytől mindenki a leggyönyörűbb
 perspektívát várta, honnan jólét, nemzeti
 fejlődés, izmosodás, közhasznok, fűji és
 állami megerősítés csábos képei integettek
 felénk. Nemzeti színűre volt festve még a
 felhőborította ég is.

Es ime, hol állunk ma, ebben a pokoli
 rendszertelenséggel megindított körutiban?
 Nem tudunk még a kiindulási pontra
 sem visszatérni.

Elvesztettük a józanságnak, az egy-
 mást becsülésnek, a kölcsönös megértés-
 nek — s jaj! — a haza boldogulásának
 Ariadne-fonalát is.

Megálljt kiált ezernyi intó veszedelem,
 milliányi fenyegető veszély ez eszeveszett
 utazásnak elébe. De mi azért, mint a von-
 nat, melyen őt vonatvezetők késelik
 egymást, rohanunk tovább.

Ne adj Isten, hogy valahol megáll-
 nánk. Egymásután hagyjuk el a pihenő
 állomásokat, hol talán látni s hasznosat
 élvezni, az örült vágatásban elernyedt
 erőinket fölfrissíteni lehetne és kellene.

Aztán micsoda össze-vissza ut ez?
 Egyik sinpárról a másikra, — hátra és előre.

Az egyik, bár akkor, mikor az uti
 jegyet váltotta, az általános szavazati jog
 ígéréttel fizetett érte, ma a jegy birtoká-
 ban, hallani se akar róla.

A másiknak, ki földosztás fejében
 kapta, ma eszeágában sincs egyéb, mint
 a saját latifundumait növelni.

A harmadik, ki tulipiros — 48-as
 kokárdával szállt föl a vonatra, ma a 67-es
 alap egyedül üdvözítő boráról prédikál.

A negyedik, ki az igazi szabadelvü-
 ség kincseivel hitegette a vasuti pénztárost,
 akarom mondani a t. c. választó közön-
 séget, ma papramorgó helyett a klerikális-
 mus hamisítatlan lourdesi vízében vesz
 üdítő fürdöket.

Igazán látszik, hogy a képviselői potya
 vasuti jegyek sok mindenféle utazásra
 használhatók fel bizonyos oldalokról.

Hanem aztán, hogy hová vezet ez a

feneketlen száguldozás, mi rosszat fog még
 a szegény, agyonutazott és agyoncikkezett
 országra hozni: afőllött nem is lehet két
 ségbeesni.

Mert már is kétségbeejtő.

Mikor fogy ki a szusz a lokomotívból
 már?

Legfőbb ideje, ha végzetes összeütkö-
 zésnek nem akarunk neki szaladni, hata-
 lommal, országromlással, pénztelenséggel,
 fölfordulással szemben!!

Középen az igazság.

— Rónay Jenő röpirata. —

II.

Tegnap számunkban közöltük Rónay Jenő
 röpiratának javaslatát, a következőkben ismertet-
 jük javaslatának indokait.

A jelenlegi politikai tusa egyértelmű az
 ország és az egyes polgárok tönkretélevél, a
 megasztos eszméért folytatott küzdelem belátha-
 talan áldozatok kivárá és végeredménye, akár
 miként dűjön el a harc, megnyugvást, békét
 teremteni nem fog.

Ha nem érhetünk el célunkat, akkor a
 küzdelem egészen a végzettség elfajulhat és eset-
 leg abszolút uralommal végződhetik, mely ellen
 az anyagilag tönkretett nemzet megfelelően ener-
 gikus ellentétést többé kifejteni képes nem leand.

— Ha elérjük célunkat, pillanatnyilag fel fog
 lobogni a hazafias öröm tüze, de az ország lakos-
 sága nem lesz megelégedett, — nemzetiségi
 polgártársaink féltékenyek lesznek az elért eredmé-
 nyekre, a szocializmus pedig visszatérand az
 általános választói jog követeléséhez. A magyar
 vezényleti nyelv mellett vigan fogják Zigráiban
 elégetni a magyar lobogót és a szocializmus ál-
 tati felkavaró kedélyek szabadon fognak sátrájába
 állani mindenfelé, mi pedig célirányos törvényes
 intézkedés híján, a magyar vezényleti nyelv mel-
 lett is tért veszítünk az egységes magyar nem-
 zeti állam ideájáért folytatott küzdelemben.

Ilyen körülmények között hazafias érzel-
 münk tiltja a zavaros államisletnek további fenn-
 tartását, a felvett harcnak további folytatását.
 Békés, de tisztességes meggyőzés, béke és nyugal-
 lom kell e nemzetnek, hogy megerősödhessenek és
 pozícióját Európa államai között fenntarthassa.
 — A mai politikai küzdelemnek szent célja, a
 hazai nyelvnek megillető elismeretése, nem
 olyan természetű, hogy azt csak a küzdő tér
 porondján érhetnénk el. A 67-iki kiegyezés, mely-
 ben hazai nyelvünkről eléggé nem gondoskod-
 tunk, nem örök életű, és lejártá után, szabad
 egyezkedésünk során, a szerzet tapasztalatok mel-
 lett, megfelelően gondoskodhatunk róla.

A kuriai bírásokodásról szóló szorencesetlen
 törvény tévedései a köztudatba csak lassan men-
 tek át, ma azonban már olyan közismertűek,
 polgari szabadság helyett oly mérvű szabadosság-
 nak nyílják meg az utat, hogy egy parányi
 jövődömondói tehetséggel meg lehet jósolni,
 miszerint a mostani választási rend mellett leg-
 közelebb összeálló magyar parlament nem fogja
 többé az egységes magyar nemzeti állam ideáját
 képviselni és nem fog az értelmiségnek azon
 fokán állni, melyen a törvényt hozó testületet
 szeretnénk és látnunk kellene.

A választói jog bővítése ma már elodáz-
 hatatlan szükségét képez és legcélszerűbbnek lát-
 szik megadni azonnal az általános választói jogot,
 mintsem hogy az ezért folytatott harcban vérez-
 zünk el.

De az általános választói jog mellett leho-
 tetlen azt kívánni, hogy a törvényhozók közé
 mindég a leghivatottabbak kerüljenek, ha csak a
 teljesen szabad választást okszerű és hazafias
 szempontból szükséges korlátok által a helyes
 irányba nem tereljük.

Ezért szükséges a választói jog gyakorlásá-
 tól eltiltani azokat, kik kellően hosszú határidő
 alatt az állam hivatalos nyelvét el nem sajátítják,
 ezért kell a képviselői szavendő választói jogot
 képesítéshez kötni és ezért kell különösen a
 törvényhozótól hűségsküt követelni.

Nem is illik össze az ország méltóságával
 és felette veszélyes, ha a törvényt hozók közé
 hivatalnok, értelmetlenek, tapasztalati kincsekkel
 nem bírók és megbízhatlanok kerülnek be.

Az országház a nemzet szentélye, hol csak
 legjobbjainknak, arra érdameseknek van és lehet
 helye. Politikai nézeteiktől eltekintve, értelmes,
 megbíható, vagyoniilag független, jellemzilárd
 jó magyar lehet csak a magyar parlamentnek tagja,
 de renegátok és olyanok, kik az egységes magyar
 állameszme ellen küzdenek, nem ülhetnek a
 magyar törvényhozásnak oltáránál.

E mellett a választó-kerületeket arányosi-
 tani és a jelenlegi nevétségesen nagy eltéréseket
 ki kell küszöbölni.

A tervezett választási reformnak dióhéjban
 előadott részletei eme nézponokat egészben
 kiszolgálják.

A törvényt hozás irányának illetően leköte-
 se és a választási rendnek módosítása után követ-
 kezhetnek csak az országos helyzetnek végleges
 szanalása.

Ehhez szükséges egy új parlamenti párt és
 illetve új pártprogram, mely az ország külön-
 böző nézeti polgárait kielégíteni képes, és mely
 e mellett a nemzeti vagyonosodást és első sorban
 az egységes nemzeti állam idáját szolgálja.

Ezen programban legelőbb arról kellene
 gondoskodni, hogy az országnak békos kormány-
 zása biztosított legyen. Ezt a célt szolgálja a
 normal budget és a rendszeren álitandó ujoncok-
 nak egyszer és mindenkorra való megállapítása,
 de nehogy ezáltal a notán szükségessé váló nem-
 zeti ellentállás illuzióriussá télessék, kell a parla-
 menti teljes szólásszabadságot és azt kikötni, hogy
 a parlamenti többséggel nem bíró kormány, még
 megbízás uján se vezethesse sokáig az állam
 szekerét és ugyanezért kell a képviselőház ül-
 seinek szünetelését is záros határidőhöz kötni.

Azon törvényes intézkedés, hogy az egyszer
 és illetve kétszer beszavazott kormány távozni
 köteles, és hogy a Ház csak legfőbb évenkénti
 három hónapra napolható el, a normal budget és
 a rendszeres vétadó mellett is, biztosítja a nem-
 zet ellenállhatási jogát.

A törvényhatóságok megnyirbált autonómiá-
 jának visszaállítása, sőt bővítése, maga egy olyan
 eszme, mely fölött a már több ízben folytatott
 vitalközások során egész irodalom fejlődött ki, de
 az események, nekünk autonómistáknak, adtak
 igazat, mert éppen a most folyó hazafias küzde-
 lemben, akkor, mikor a parlament küzdő porondja
 bezaratott, a törvényhatóságok, alkotmányunk
 ezredéves védbástyái vették és vehettek csak ke-
 zükbe az elejtett fegyvert.

Ezekből, a magyar történetben oly fényes
 érdemeket szerzett törvényhatóságoktól az igazi
 önkormányzati jogot elvenni nem észszerű, nem
 szabad.

A törvényhatóság, mely saját alkalmazottjá-
 nak, miniszteri engedély nélkül 10 korona jutal-
 mat sem adhat, melytől pénztárát elvették, mely-
 nek tisztviselőket a kormány bizalmasa, a főispán
 nevez ki, melyet felirati jogának gyakorlásától a
 miniszter eltilthat (Széll Kálmán tette Torontál-
 vármegyével), — egy ilyen vármegyétől csak
 csodaszamba lehet erélyes, hazafias tiltakozást
 várni a kormány mindenható akaratával szemben.
 Pedig hát ezer éven át fényesen megállotta
 helyét a magyar autonómikus közigazgatás és
 senki sem érzi szükségét, a kormányon kívül,
 egy bürokrata állami közigazgatásnak, melynek
 hivatalos aiján, a hivatalos óra után hiába
 kopogtat majd az igazat kereső szegény hon-
 polgár.

A teljes önkormányzat, a községi terhek
 arányosítása, a tisztviselők és alkalmazottak tisz-
 tességes díjazása, az igazságszolgáltatás gyorsítása,
 a telekkönyvek rendezése, oly kívánalmak, melye-
 ket előtűnk, kik közigazgattatunk és elbíráltatunk,
 indokolni nem kell.

Ezen és ezen véreztek el már közülünk a
 bírásokodás lassúsága, tévedései, a telekkönyvek
 rosszassága miatt. Mi tudjuk ezt, mi sirunk miatta,
 csak a zöld asztal mellett tartják jobbnak a tul-
 zott centralizációt és ismerik az igazságszolgá-
 latatás a beérkezett statisztikai kimutatásokból.

A népoktatási törvény ma rossz, költséges,
 veszedelmes és hazafiatlan. — A kötelező okta-
 tás ideje oly hosszúra van szabva, hogy a sze-
 gény népnek keresetképes gyermeke is, az iskola
 padján ülve veszli el drága idejét és tsnul ottan
 olyan dolgokat, melyeket tanítója is alig ért, és
 melyek, megemészteni azokat képes nem lévén,
 lelki egyensúlyát zavarják meg. — A hosszú időre
 szabott kötelező oktatás a tankötelesek szá-
 mát szaporítja és úgy a tantermeknek, mint

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 6 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2-től 1/2-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

Szeptember 6. Megyei áll. vál. ülése.
19. D. e. 9 óra közg. biz. ülése.
19. D. e. 10 óra rendkívüli megyei közgyűlés.

— **Személyi hir.** Dr. Dellmanics Lajos főispán ma hivatalos ügyekben Budapestre utazott.

— **Uj bírák.** A király az igazságügyminiszter előterjesztésére Demeter János, a szegedi ítélőtáblához berendelt bírósági jegyzőt a nagybecskereki járásbíróvához, Gramling Kornél szabadkai törvényszéki jegyzőt pedig a nagybecskereki törvényszékhez albirákká nevezte ki.

— **Lauka Gusztáv emléke.** Elhunyt jeles írónk, Lauka Gusztáv emlékére halálának évforduló napján, ma délelőtt a róm. kath. plébánia-templomban gyászmise volt, amelyen a család tagjai, a nagybecskereki újságírók testületileg s az elhunyt egykori ismerősei és barátai jelentek meg.

— **Esküvő.** Telbisz György, a szegedi kézművesbank főkönyvelője e hó 19-én vette oltárhoz Nákófalván bezagonygyógyi Hónig Anuskát. Az egyházi esketést Niedermayer Antal, szegedi tanítóképződei tanár vezette.

— **A magyar nyelv az iskolákban.** Lukács György miniszter, mint ismeretes, valamennyi tanfelügyelőhöz a magyar nyelvnek a nem magyar nyelvű népiskolákban való tanítása tárgyában rendeletet intézett, mely lényegében véve a következő intézkedéseket tartalmazza:

Hogy a magyar nyelv tanításának előfeltételei meglegyenek, a tanfelügyelő a tanév megnyitása előtt köteles intézkedni, hogy az iskolák a szükséges magyar tankönyveket és irószereket beszeressék. A tanfelügyelő követelje meg, hogy a szabályrendeletekben előírt tantervet az iskola kellőképpen betartsa és a magyar nyelv oktatására megfelelő óraszámot fordítson. A tanfelügyelő a tankerületében levő összes nem magyar nyelvű elemi népiskolákat minden tanévben legálább egyszer látogassa meg, még pedig oly időben, midőn a magyar nyelvtanítás eredménye felismerhető. — A nagyobb kiterjedtségű tankerületekbe a miniszter szakértő ideiglenes iskolalátogatókat fog kirendelni. Ha a tanfelügyelő meggyőződik, hogy az előírt eredmény megfelelő, úgy terjessze fel a tanítót jutalmazásra a miniszternek. Ugyancsak részesítse jutalomban a kitünő előmenetelt tanúsított tanulókat is. Ha azonban a tanítás eredményét nem találja kielégítőnek, úgy az okok megszüntetése iránt a közigazgatási bizottság legerélyesebb intézkedését kérje ki. Az olyan nagyobb népesséjű felkezesi népiskolába, ahol anyagi okok miatt a magyar nyelv tanítására kellő számú tanerőt nem alkalmazhatnak, a miniszter ideiglenesen állami tanítót, vagy tanítónőt rendel ki.

— **Cseléd- és munkakönyvek kiadása.** A belügyminiszter a törvényhatóságokhoz intézett legújabb leiratában elrendeli, hogy a cseléd- és munkakönyvek kiadásáért, illetőleg kitöltéséért, a cseléd-től vagy munkástól semmiféle hivatali díjat nem szabad szedni. Ezeknek a munkakönyveknek a kiszolgáltatása az illető hatóság hivatalos kötelessége. A munkás vagy cseléd csak a könyvek nyomtatásdíját s a bályog árát fizeti.

— **A pancsovai dalegyeseny.** Mint Pancsováról írják, most folyt le ott a pancsovai dalegyeseny által rendezett verseny. A versenyben tizenegy jelentkező dallarsulat közül kettő visszalépett. Kilenc versenyző közül az első díjat (ezüst babékoszorú) a temesvár-gyárvárosi zene- és dalegyelet, a másodikat (ezüst kúr) a Venec nevű pancsovai dalegyelet, a harmadikat (ezüst kehely) a Frohsinn újvidéki dallarsulat nyerte el. A verseny késő éjszaka ért véget. A monstre hangversenyen összesen 23 dalegyesület vett részt.

— **Változás a szegedi üzletvezetőségnél.** Mint Szegedről írják, az ottani vasuti üzletvezetőségben szinte meglepétszerű változás történt. Vörös László kereskedelmi miniszter ugyanis Uhlarik Béla üzletvezetőt a debreceni üzletvezetőség főnökévé áthelyezte és helyébe Stelczel Frigyes máv. főfelügyelőt, a szegedi üzletvezetőség eddigi helyettes főnökét nevezte ki. Ez a kinevezés egy vasutasok körében, mint Szegeden örömet keltett, mert Stelczel Frigyes nemcsak mint kitünő tisztviselő, de mint Szeged közéletének egyik igaz tiszteletben álló és rokonszenves vezetője már régóta érdemes volt ennek a fontos pozíciónak betöltésére.

tanerőknek létszámát annyira emeli, hogy a legjava részt a lakosságra hárított oktatási költség több, mint kétszerese annak, mire voltaképpen szükség lenne. — Pedig hát véges emberi észszel is könnyen megérthető, hogy a gyermekek százezei nem mind egyenlően művelődéskepek, sőt mondani lehet, hogy a gyermekanyag nagy százaléka teljesen képtelen a magasabb műveltség elérésére. — És a mostani tanrendszer nem tesz kivételt, tanítást vakon 7 évtől 15-ig és terem 1 tudásra legalább 100 félbolondot.

A jelenlegi tanrendszer kényszerre mellett a 10-től 15-ik évig lévő ifjuság munkasereje ok nélkül megvonatik a gyermek fenntartóitól nemcsak, hanem azok még az iskolázatással járó kiadásokkal is terheltetnek. — Pedig ezen korban a gyermekek, mint pásztorok, zecatólok, gyomlálók stb. eredményesen alkalmazhatók lennének, és a kötelező oktatás jogtalan költségeivel fenntartóikat nem terhelnék.

A kötelező oktatás költségei különben is, igazság szerint, az által lennének viselendőek, ki az oktatást kötelezővé tevő.

Legnagyobb hibája azonban tanrendszerünknek, hogy a pedagógiai okszerűtlen tanítás mellett a hazafias irányú nevelést teljesen mellőzi és megengedi vagy legalább lehetővé teszi, hogy a felekezeti, községi és mondjuk ki nyiltan, a nemzetiségi iskolákban a magyar hazafias irányzet helyett, azzal éppen ellenkező oktatattik.

Ezeket a bajokat lenne hivatva javítani a program 4-ik pontja.

A létminimum megállapítása és a jelenleg nyilvántartásban álló kis adófizetők adózási mentessége az államra terhet alig róna, mert míg egyrészt a kivétel, nyilvántartás és behajtás teendőinek orozslánrésze ezton költségeivel együtt megszűnnék, addig ezen kis adófizetőkre kivett köztartozásnak eddig is csak csekély százaléka folyt be az állampénztárba. — A létminimum fogalma alá esők adómentessége a szegény népen lenne hivatva segíteni és az állami pénztárt ez uton netán mégis erő veszteség a progresszív adózás behozatalával egysúlyozható volna.

A tőzsdéi kötések igazságos megadóztatása és a róm. kath. autonómia létesítése, az osztó igazság által indokoltatik és előnyei bizonygatásra nem szorulnak, míg ellenben a felekezetiellenkülségről szóló törvény revíziója azért szükséges, mert a nagy tömegnek éles fegyvert ad kezébe és a vállaltalanság az erkölcselenséghez vezet anélkül, hogy a lelkiismeret szabadságának bárminő hasznára lenne.

A munkáskérdés rendezésével a napjainkban mindjobban jelentkező és az ipari sztrájkoknak állhatatos útját. Ezzel egyidejűleg azonban, ha a munkásokat megillető törvényes oltalomban részesítjük, ha őket a létminimumról szóló törvényes intézkedéssel összhangban biztosítjuk, gondoskodni kell arról is, hogy a munkáskérdés rendezésénél a hazafias irány köllő védelemben részesüljön, úgy, mint az a program 8-ik pontjában foglaltatik.

Az esküdtbírósról szóló törvény a szabad polgároknak oknélküli súlyos terhet ró. Legfőképpen ezért, de azért is, mert jelen szervezetében, midőn a bünténynek jogi kvalifikációt igénylő minősítését bízza az esküdtbírákra, ezt a törvényt, mint veszedelmeset és a polgári szabadságot korlátozót, idegen államok intézményeinek szükségtelen majmolását és a magyar társadalom természetével és felfogásával ellentétben állót, revidiálni és hatálytalanítani kell. A magyar bíróság által kiszolgált közigazság nem volt olyan rossz, hogy azon ilyes új intézményekkel javítani kellett volna, de szükségletlené is válik, amint a program 3-ik pontja megvalósítottatik.

Az 1848-iki vívmányok legjelesebbje a szabad sajtó, napjainkban nem érdemileg ugyan, de egyénileg teljesen elfajult, a mai sajtószabadság, csak úgy mint a kuriai bíraskodás által szabaddá lett választói jog, irói szabadsággá fajult. Az írők tisztos seregébe hivatlanok tolekdoktak, kik a sajtószabadság leple alatt rabló és gyilkoló hadjáratot folytatnak. Nem teljes garancia ugyan az irói visszaélés ellen, de mégis sokat javitana és hírlapírodalmunk szellemi színvonalát emelné a hírlapírói tevékenységnek képesítéséhez való kötése, különösen, ha a lapban megjelenő minden cikkért, még a szerző jelentkezése esetén is, vele együtt a felelős szerkesztő lenne valóban felelős.

No és végül, az állami rend nagyobb biztosítása okából, a mai felette humánus szabadságbüntetési mód mellett, egyedüli remedium, ha némely, másként elriasztóan nem büntethetett büntény, vétség és kihágásra a testi fenytés büntetését visszaállítjuk.

A szerző e leudületes szavakkal fejezi be fejtegetéseit:

Szeretett hazánk békéjét, boldogulását csak úgy szolgálhatjuk, ha féltetve minden torzalkodást, gyűlölséget, személyes ambíciót és sértett hiúságot, mellőzve a mult bírágatását, a bűnbak keresését, meghallgatjuk és megérteni igyekszünk egymást és kezét kézbe, vállat vállhoz végezzük nehéz hazafias feladatunkat.

— **A D. M. K. E. székháza.** Néhány hét múlva megkezdik a D. M. K. E. székházának építési munkálatait Szegeden. A hatalmas díszes palotában lesz elhelyezve az egyesület internátusa, a másik részét a palotának az egyesület hivatala és lakások foglalják el. Az építkezésre, ajánlatok benyújtására az egyesület elnöksége már felhívta a vállalkozókat és amennyiben valaki tévedésből felhívást nem kapott volna és arra számot tart, felhívja az elnökégg, hogy forduljanak az egyesület főtitkári hivatalához. Az ajánlatok benyújtásának határideje szeptember hó 1.

— **Uj vasút az alföldön.** Az alföld legújabb vasutjának, az orosháza—szentes—songrádi vasutnak építési munkájával a vállalkozók serényen haladnak előre. Folyik a munka az egész vonalon, még pedig párhuzamosan úgy, hogy az alapítmennyel és felépítmennyel, vagyis a pályatest földmunkájával, kavicsozásával, slipper és sínrakásával egyidejűleg most már a magas építkezést, tehát a felvételi épületek és őrházak munkáját is megkezdették. A vállalkozók terve az, hogy a vasutvonalat a maga egészében még ez évi november hóban átadják a forgalomnak, még pedig úgy, hogy akkorra a mágoos—zoltántéri szárnyvonal is forgalomba kerüljön, mert ez a vonal is építés alatt van már.

— **Kirabolt plébánia.** Vasárnap délelőtt, mint Szegedről jelentik, kellemetlen vendég járt a szeged-rókusi plébánián. Valami elvetemedett zsvány, aki olyan ékszereket vitt el, amelyek nem luxus-tárgyak, hanem a főpapi hivatás keltekei. Jaszay Géza apátplébános misézt, mikor az ismeretlen gazember fölnyitotta lakását és elvitte onnan az ötszáz korona értékű nyakláncot és aranykeresztet, az apát-gyűrűt, melyet a keztyűn felül szokott felhuzni, ennek 200 korona az értéke, továbbá elvitte az apát aranyóráját is. Ennek értéke 100 korona. A zsvány teljes biztonságban érezhette magát, mert alkulcsosul behatolt a plébániái hivatalba is, honnan 3 korona 50 fillért és egy perselyt vitt el.

— **A tilosban.** Karagya Miklós unipi gazda már régóta észrevette, hogy valaki lovait az ő földjein legelteti. Tepsap lesbe állott, de vasztéve, mert két ember vasvillakkal nekiesett és félholtra verték. Esméletlen állapotban szállították a temesvári közkórházba, hol mindeztideig nem tudták kihallgatni. A merénylőket most nyomozza a csendőrség.

— **Végzetes játék.** Temesvárról írják: Az itteni főreáliskola épület leégett tetejét most építik újra. Itt dolgozott két inas, Klein Ádám és Halov Péter is. A fiuk folyton ingerkedtek egymással és így történt, hogy Klein lelökte egy létráról szerencsétlen társát, aki ennek következtében mindkét karját törte. Apollás végelt a közkórházba szállították, hol most élet s halál közt van. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

Sport.

× **Lóverseny Pancsován.** Pancsován a kiállítási bizottság szeptember 14-ikén lóversenyt rendez. A versenyintézőség elnöke és versenybíró: Zákó Milán. Tagok és versenybírák: Dörman Henrik cs. és kir. méneskari sz., Gyertyánffy Jenő, Jagodics János, Jovánovics Sándor, dr. Scsitinszky Adolf. Pályavoros: dr. Theodorovics Pantaleon. Starterek: dr. Birvalszy György és Tasnady Endre. Totalizateur vezető: Amelka Gusztáv. Pénztárnok: Oprisa Aurél és Ellinger Károly. Versenytitkár és mázsáló: Kanyovics Antal. A versenyek kezdete délután fél 3 órakor. Belépő-díj: Tribün 3 korona. A verseny-programm a következő:

I. **Mezőgazdák versenye.** T. kb. 1300 m., díj: 240 I., 40 II., 20 III., 10 IV.

Futbat minden pancsovai városi és a pancsovai kiállítási körzet községbeli gazdák tulajdonát képező 3 éves és idősebb felvérű ló. Nevezés az oszlopnál.

II. **Pancsova város díja:** 1000 kor. (Adja Pancsova város közönsége.) 700 kor. I., 200 kor. II. és 100 kor. III.

Távolság kb. 1600 m., 3 éves és idősb belföldi lovak számára. Oly lovak, melyek az 1904. és 1905. években 1800 kor. értékű versenyt nyertek, kizárva. Teher 3 évesnél 66 kgr., 4 éves és idősb 70 kgr. Minden 400 kor. össznyeremény után 1 kgr. több, halmozva 6 kgr.-ig. Beiratási díj 10 kor., további 10 kor. az indulótól.

III. **Hölgyek díja (Akadályverseny).** Tiszteletdíj 800 kor. ériékben (adva Pancsova város és a kiállítási körzetbe tartozó hölgyek részéről) és 200 kor. I., 100 kor. II. A nyerő lovas emléktárgyat kap. Távolság kb. 4000 m. 4 é. 65 kg., 5 é. 69½ kg., 6 é. és id. 71½ kg. Minden 400 kor. össznyeremény után 1 kgr. több, halmozva 4 évesnél 6 kg.-ig, 5 éves és idősebbnél 5 kg.-ig. Beiratási díj 10 kor., további 10 kor. az indulótól.

IV. **Államdíj** 1000 kor. (Adva a földmívelésügyi m. kir. miniszter által) 700 kor. I., 200 kor.

II. és 100 kor. III. Távolság kb. 2000 m. 3 é. és id. oly belföldi lovak számára, melyek az 1904. és 1905. években 1800 kor. értékű versenyt nem nyertek.

Teher 3 é. 65 kg., 4. é. és id. 70 kg. Minden 400 kor. össznyeremény után 1 kg. több, halmozva 6 kg.-ig. Beiratási díj 10 kor., további 10 kor. az indulótól.

V. Lovaregyleti díj. Díj 1000 kor. (adja a Magyar Lovaregylet) 700 kor. I., 200 kor. II. és 100 kor. III.

Távolság kb. 1800 m. 3 é. és id. oly belföldi lovak számára, melyek az 1904. és 1905. években 1800 kor. értékű versenyt nem nyertek. Teher 3 é. 66 kg., 4 é. és id. 70 1/2 kg. Minden 400 kor. össznyeremény után 1 kg. több, halmozva 6 kg.-ig.

Beiratási díj 10 kor., további 10 kor. az indulótól.

VI. Záróverseny. Díj 700 kor. (500 kor. adva az Urlovasok Szövetkezetétől, 200 kor. a Torontál-megyei gazdasági egylettől) 500 kor. I., 150 korona II., 50 korona III. Távolság körülbelül 1200 m. 3 éves és id. oly belföldi lovak számára, melyek az 1904. és 1905. években 1800 korona értékű versenyt nem nyertek. Teher 3 é. 66 kg., 4 é. és idősebb 69 1/2 kg.

Minden 400 kor. össznyeremény után 1 kg. több, halmozva 6 kg.-ig. Beiratási díj 10 kor., további 10 kor. az indulótól.

Nevezés kötelező mindazon lovakra, melyek a II-V. versenyekre nevezve lettek, azonban csak azok futhatnak, a melyek ezek egyikében ugyan nevezve lettek, de első díjat nem nyertek, vagy nem indultak.

TÁVIRATOK.

A helyzet.

Az ischli kihallgatások.

Budapest augusztus 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az Ischlből érkező híreket ajánlatos a legnagyobb tartózkodással fogadni. Mindazokról a javaslatokról, a melyeket Fejérváry Géza báró miniszterelnök a felség elébe terjeszt, alig lehet tudomása csak valakinek is azok közül, a kik ez előterjesztésekről hasábotkat jelentenek. Még inkább áll ez a király dolgozószobájában létrejött megállapodásokról, melyek eredményét különben módjában lesz a közvéleménynek csakhamar megismernie.

Fejérváry báró és Zichy János gróf.

Budapest, augusztus 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Ischlből jelentik, arra a vonatra, amelyen Fejérváry Géza báró miniszterelnök Ischl felé utazott, Amstetten állomáson felszállt Zichy János gróf, aki egészen Ischlig együtt volt a miniszterelnökkel ennek szalonkocsijában. Zichy gróf Ischlből folytatta útját Ausseebea.

A kereskedelemügyi miniszter Budapesten.

Budapest, augusztus 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Vörös László kereskedelemügyi miniszter tegnap Bécsből visszaérkezett Budapestre.

A szabadelvűpárt.

Budapest, augusztus 23. (A „Torontál” ered. távirata.) A mai pártértekezlet alkalmából csoportosan érkeztek föl a párt tagjai a fővárosba s a konferencia előreláthatólag igen látogatott lesz. Tegnap este is, ma délnél is sokan látogattak fel a pártkörbe, élénken foglalkozva a párt egy részén legutóbb támasztott mozgalom dolgával. A kialakult közfelfogás erre nézve úgy jelezhető, hogy senki se tudja, hogy az akció voltaképpen mit akar.

Az új disszidensek ma délelőtt a Pannoniában összegyűltek, de formális értekezlet nem volt.

Az általános választói jog.

Budapest, augusztus 23. (A „Torontál” ered. táv.) A szociáldemokrata párt az általános választói jog érdekében vasárnap harmincegy népgyűlést tart, és pedig a következő helyeken: Kis-Zombor, Moson, Bia, Zilah, Kecskemét, Kiskőrös, Bécsi magyarok, Versec, Lugos, Mohács, Nagy-kikinda, Szászrégen, Berény (Temesmegye), Ercsi, Román-Ecska, Temesvár, Német-

cernya, Ujvár, Versec, Németbogsán, Szigetujfalu, Gráci magyar munkások, Miskolc, Uj-Arad, Szarvas, Nyiregyháza, Kispeszt, Ujpest, Szatmár, Kiskunfélegyháza, Békésgyula, Nagytétény, Torda, Kassa.

Az orosz forradalom.

Budapest, augusztus 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Szentpétervárról sürgönyzik, Kuilandra, ahol a gyújtogatás, rablás és gyilkosságok nyomon követték egymást, kihirdették az ostromállapotot.

Budapest, augusztus 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szentpétervári sürgöny szerint egy közeli nyaralóhelyen a rendőrség letartóztatott egy tizenhárom tagból álló társaságot, amelynek tagjai tudósok, írók, mérnökök. A letartóztatottak között három itteni egyetemi tanár is van.

Budapest, augusztus 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Lodzból táviratozzák: A gyártelepek munkásai közül 15 ezren sztrájkolnak. A vasuti forgalom szünetel. A városba katonaság érkezett.

Budapest, augusztus 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Szentpétervárról sürgönyzik, a helyzet az alkotmány kihirdetése óta sem javult. A cári őrsgéget meg erősítették.

Az orosz-japán háború.

Budapest, augusztus 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Londonból jelentik, egy személyiség, aki tegnap este a péterhofi cári udvartól Pétervárra érkezett, azt beszéli, hogy a cár a japán békefeltételek elintézetlen pontjaira nézve az abszolút tagadás álláspontját foglalta el s nem áll szándékában erre vonatkozólag a Wittének adott utasításokon változtatni.

Budapest, augusztus 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) A berlini „Lokalanzeiger”-nek jelentik Portsmouthból: Az amerikai lapok híradása szerint Roosevelt elnöknek az a szándéka, hogy arra a négy pontra nézve, amelyek dolgában megegyezés nem jött létre, választott bíróság döntson. Takahira washingtoni japáni követ azonban kijelentette, hogy teljesen ki van zárva, hogy Japán ily választott bíróság tervéhez hozzájáruljon.

Budapest, augusztus 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Portsmouthból sürgönyzik, a békeszerződést rövid időn belül aláírják. Oroszország nem hadikárpótlást, hanem a foglyok és a sebesültek eltartása címén fizet kárpótlást. Szachalin szigetének felét átengedi Japánnak, de hajóhadát nem csökkenti.

Budapest, augusztus 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Londoni távirat szerint Witte kijelentette a Times tudósítójának, hogy ha 25-ikéig a megegyezés nem sikerül, 28-ikán elutazik.

Az automobil halottja.

Budapest, augusztus 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szolka galíciai helységből táviratozzák: Watzl udvari tanácsos a galíciai állami erdészeti hivatalok vizsgálására automobilon Szolkából Csernovicra utazott. Társaságában volt egyik fia és a veje. A gépkocsi a lejtős uton 70-80 km.-nyi sebességgel haladt. A fék hirtelen felmondta a szolgálatot, mire az automobil nekirohant egy vastag fatörzsnek. Az utasok kiestek a kocsiból, még pedig Watzl oly szerencsétlenül, hogy nyomban meghalt. A chauffeur is súlyosan megsérült.

Határidő-üzlet.

Budapest, augusztus 23. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai tőzsdén az árak meglehetősen emelkedtek. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre)	15.94	—
Buza (áprilisra)	16.46	—
Tengeri (májusra)	13.46	—
Zab (októberre)	12.24	—
Rozs (októberre)	12.96	—

Budapesti gabonatózsdé.

Budapest, 1905. augusztus 23.

A közárúpi hivatalos árjegyzései:

B u z a	Kilos	100 kilogr. ára		Kilos	100 kilogr. ára	
		kor.-tól	kor.-ig		kor.-tól	kor.-ig
Tiszavidéki uj	75	—	—	80	16.50	16.80
Pestvidéki uj	75	15.90	16.25	80	16.40	16.75
Bánsági uj	75	—	—	80	—	—
Bácskai uj	75	16.20	16.45	80	—	—
Rozs elsőrendű					12.60	12.85
„ másodrendű					12.45	12.65
Árpa takarmány					12.20	12.55
„ égetni való					12.05	12.15
„ sörfőzészeti való					—	—
Zab					12.50	13.10
Tengeri bánsági					16.90	17.30
„ másodm.					—	—
Ropos káposzta					23.50	24.10
„ bánsági					22.—	22.50
Késm.					—	—

Nyiltér.*)

Igen alkalmas utazásoknál.
Rövid használat után nélkülözhetetlen.
Egészségügyi hatóságok által megvizsgálva.

Biszonyítvány kelt Bécsben,
1887. júl. 2-án.

Kalodont

nélkülözhetetlen
fogtisztító-szer.

A fogak tisztántartásához csupán szájvizet nem elég. A foghúson mindig újólag keletkező ártalmas anyagok eltávolítása csakis mechanikus tisztítással kapcsolatban oly frissítően és antiszeptikusan ható fogtisztító-szerrel sikerülhet, minőnek a „Kalodont” már az összes kulturáltabb országokban a legsikeresebb használatra bizonyult.

(217-21.12)

*) Az e rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.
Érvényes 1905. május hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:
Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 33 p.
Pancsováról: délután 5 óra 40 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 22 p.; délután 5 óra 30 perc.

Szegedről: (motorkocsi) d. e. 9 óra 37 perc.

Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 58 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:

Zombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este 8 óra 05 p.

Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 28 p.

Pancsováról: reggel 8 óra 27 p.

Zombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p.; este 7 óra 05 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.

Szeged—Budapestre: d. e. 10 óra 10 p.; este 8 óra 46 p.

Szegedre: (motorkocsi) d. u. 1 óra.

Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.

Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunára: reggel 3 óra 33 p.

Zombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 3 óra 58 p.; délután 5 óra 25 p.

Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt 11 óra 38 p.

Legfinomabb

csemegeszőlő

dr. Brájjer Lajos szőléjé-

ből kapható Zápolya-

utca 1. sz. a, a házmesteri

lakásban.

Eladó birtok Szerbiában.

Sabacz, szerbiai Szávaparti élénk kereskedelmi forgalmu határszéli várostól 2 1/2 órai távolságra, országot mentén, dombos vidéken elterülő, igen szép fekvésű

70 holdas földbirtok szabad kézből eladó.

E birtok áll 40 hold I-só rendű minőségű szántó, 5 hold kaszáló, 10 hold gyümölcsös (szilva, alma és dió) és 15 hold erdőből, mely kivágás által azonnal értékesíthető, kőből épült lakház, istálló és cselédlakból. — Szakértelmes gazdálkodás mellett, tekintettel a kedvező helyi viszonyokra Sabacz és a Száva közelségére, e birtok nagy jövedelmet hoz. — A személy- és vagyonbiztonság e vidéken a legteljesebb. — A fizetési feltételek kedvezők.

Részletesebb értesítést ad a tulajdonos teljhatalmu megbízottja:

Dr. PETROVICS DUSAN ügyvéd, **Török-Becsén.**

Gyakornok

kezdő fizetéssel felvétetik

özv. Guttmann Jakabné és fiai

irodájában Nagybecskereken.

(732-2.2)

1411. II. 1905. szám.

733-3.2

Hirdetmény.

Torontálvármegye alispánja 1905. évi július hó 15-én kelt 17297. számú rendeletével a törökkanizsai közközház épületek mennyezeteinek helyreállítását 3156 korona 19 fillér összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálatok foganatosításának biztosítása céljából az 1905. évi augusztus hó 31-ik napjának d. e. II órájára a nagybecskereki m. kir. államépítészeti hivatal helyiségeben tartandó zárt ajánlati versenylárgyalás hirdetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előirt 5%-nyi bántópenzzel ellátott zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Nagybecskerek, 1905. évi augusztus hó 17-én.

M. kir. államépítészeti hivatal.

A hivatalfőnök h.:

Fuchs István,
kir. mérnök.

3436/1905. szám.

722-3.3

Pályázati hirdetmény.

Klári községében lemondás folytán üresedésben jött s 800 korona készpénz, 100 korona lakkér évi javadalmazással egybekötött segédjegyzői állásra ezennel pályázatot nyitok.

A pályázati kérvények szabályszerűen felszerelve alólírott főszolgabíróhoz s. é. október hó elsejéig terjesztendők be.

A szerb nyelv szóban való bírása megkívánlatik.

Csene, 1905. évi augusztus hó 16-án.

Uzbasich,
főszolgabíró.

A „Nagyszebeni

általános takarékpénztár“ előnyös feltételek mellett engedélyez törlesztéses jelzálogkölcsönt földbirtokra, 628-25.13 házakra és ad

építési hitelt.

Bővebbet: **Breitner Zsigmond**
kerületi ügynöknél, **Törökbeese.**

FELTUNÓ UJDONSÁG.

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszerűen veszi és többet még nem sajtó. 2000

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAÜVEGY.

613-10467

Tanoncok

jó házból azonnal felvétetnek

Stagelschmidt János cégnél

Nagybecskerek.

(734-3.1)

HIRDETÉSEK

felvétetnek

a „TORONTÁL“ kiadóhivatalában.